

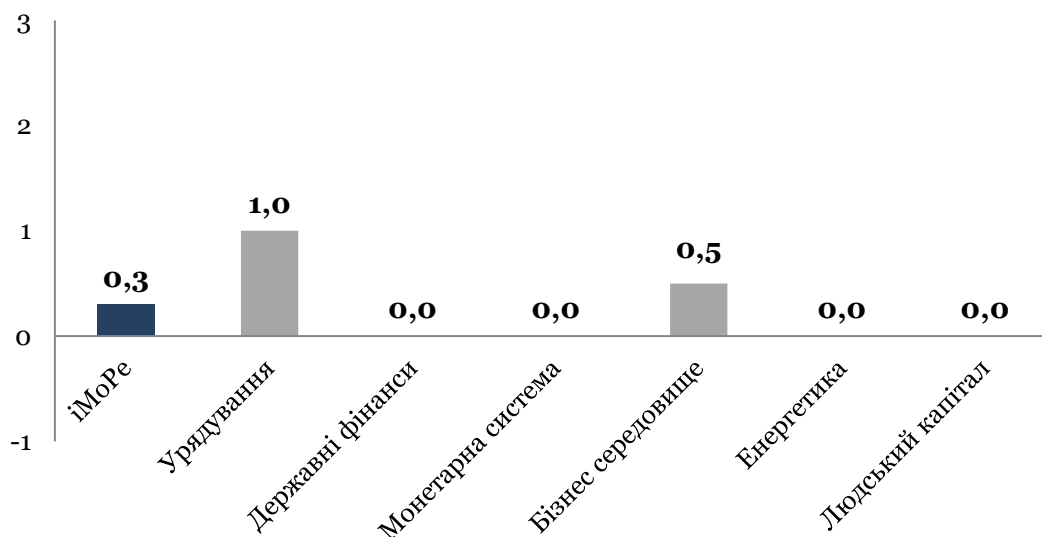
iMoRe №193. Суперечливий закон про поштові послуги

Індекс моніторингу реформ (iMoRe) становить **+0,3** бала за період з 21 листопада по 4 грудня 2023 року з можливих значень від **-5,0** до **+5,0**. У попередньому раунді індекс дорівнював **+0,6** бала.

Графік 1. Динаміка Індексу моніторингу реформ



Графік 2. Значення iMoRe та його компонентів у поточному раунді оцінювання



Основні події раунду

1. Закон про поштові послуги, 0,0 бала

Наприкінці листопада Президент підписав [Закон 2722-IX](#) про поштовий зв'язок. Цей закон оновлює перелік понять, пов'язаних із поштовими операціями, відділяє послуги поштового зв'язку від послуг доставки товарів та привносить в українське законодавство частину вимог [Директиви 97/67/ЄС](#) щодо організації поштового обслуговування та контролю за поштовими операторами.

Однак у законі є новели, які були розкритиковані [приватними поштовими операторами](#) та [НАЗК](#).

Так, норма про те, що Мінінфраструктури визначатиме «призначеного оператора поштового зв'язку», який надаватиме [універсальні послуги](#) поштового зв'язку (на постійній основі доступні по всій Україні) та **отримає виключні права на провадження певних видів діяльності у сфері поштового зв'язку**, обмежує конкуренцію на ринку.

Ще одна антиконкурентна норма — впровадження правила, що міжнародні поштові відправлення на митний контроль можуть пред'являти лише призначений поштовий оператор та поштові оператори, що зареєстровані у Всесвітньому поштовому союзі — [наразі](#) це «Укрпошта» та [Meest Express](#).

Також зазнало критики збільшення повноважень державного регулятора — Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку. Вона буде наділена повноваженнями контролю виконання законодавства та якості надання послуг та зможе отримувати доступ до фінансово-економічних показників операторів. На думку поштових операторів, такий підхід значно перевищує вимоги Євродирективи (яка вимагає контролювати лише надавача універсальних послуг), створює зайвий адміністративний тиск на бізнес та збільшує корупційні ризики.

Серед інших нововведень — створення Реєстру поштових операторів, впровадження відправлень для сліпих, виконаних спеціальним рельєфним шрифтом, поява електронних марок, які будуть наноситися на листи поштовим оператором, та зменшення переліку поштових послуг, вартість яких встановлює держава. Тепер це буде тільки пересилка простих та рекомендованих листів вагою до 50 грамів, продаж поштових карток та марок.

Коментарі

«Законопроект “Про поштовий зв’язок” №4353, визначає правову основу діяльності у сфері надання послуг поштового зв’язку, стимулює розвитку конкуренції, спрощує процеси, підвищує відповідальність операторів перед клієнтами, якщо послуги надано неякісно.

Закон залишає держрегулювання за 4 універсальними послугами:

- *прості листи до 50 г;*
- *рекомендовані листи до 50 г;*
- *картки;*
- *марки.*

Закон регулює правила роботи місць Міжнародного Поштового Обміну, де здійснюється пересилання універсальних поштових послуг і співпраця між призначеними поштовими операторами. Всі інші послуги, які надають, зокрема приватні оператори, регулює ринок.

Закон пропонує ринкову модель:

- *кількість регульованих і контрольованих державою послуг обмежуються*
- *призначений поштовий оператор не отримуватиме компенсації за надання універсальних поштових послуг. Втім, буде зобов’язаний надавати їх на всій території країни.*

Зрештою закон позбавить нас «совка» і дасть можливість використовувати сучасні технології: електронні марки, поштомати, електронний підпис. За модернізацією інфраструктури – швидкі послуги та якісне обслуговування».

**Юлія Клименко, народна депутатка України, IX скликання,
співавторка законопроекту ВРУ**

«Закон про поштовий зв’язок», прийнятий 3 листопада 2022 року, запровадив деякі положення європейської Директиви 97/67/ЄС, яку Україна зобов’язалася імплементувати за Угодою про асоціацію з ЄС. Це вже друга спроба внести положення Директиви до українського законодавства, перша була зроблена в грудні 2021 року. Головна ідея директиви – розмежувати послуги поштового зв’язку та суміжних послуг, чітко визначити, хто може вважатись поштовим оператором та яку відповідальність має нести.

Прийнятий закон – це половинчасте рішення, він запроваджує лише деякі положення європейської директиви й водночас вносить новації, яких там немає. Зміни, запроваджені в листопаді, надають додаткові повноваження регулятору НКРЗІ контролювати поштових операторів. Це не є порушенням Угоди про асоціацію, але є відходом від політики зменшення регулювання на ринках та більшої

лібералізації послуг. Крім того, закон визначає, що міжнародний поштовий обмін можуть здійснювати поштові оператори, які мають код оператора у Всесвітньому поштовому союзі (ВПС). Наразі такий код мають «Укрпошта» та «Міст Експрес». Це теж не вимагається європейською директивою і може вважатися встановленням нерівних умов.

Водночас закон вводить не всі потрібні визначення, зазначені в Директиві, не описує умови доступу до поштової мережі, не вимагає оприлюднювати інформацію щодо кількості скарг та не передбачає механізм відшкодування у разі надмірного фінансового навантаження на провайдера універсальних послуг».

Ірина Коссе, старша наукова співробітниця, Інститут економічних досліджень та політичних консультацій

«Забезпечення розвитку поштового сектору в Україні шляхом гармонізації національного законодавства із законодавством Європейського Союзу (ЄС) є одним із пріоритетів Комітету з питань інфраструктури Американської торговельної палати в Україні (Палата). Як відомо, Закон України №2722-IX «Про поштовий зв'язок» (Закон) набрав чинності 25.11.2022 та вводиться в дію через шість місяців (25.05.2023 р.) з дня набрання ним чинності.

Закон визначає правову основу діяльності у сфері надання послуг поштового зв'язку та направлений на гармонізацію національного законодавства із законодавством ЄС, зокрема, шляхом імплементації положень Директиви 97/67/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 15.12.1997 р. про спільні правила розвитку внутрішнього ринку поштових послуг Європейського Співтовариства* та вдосконалення якості послуг.

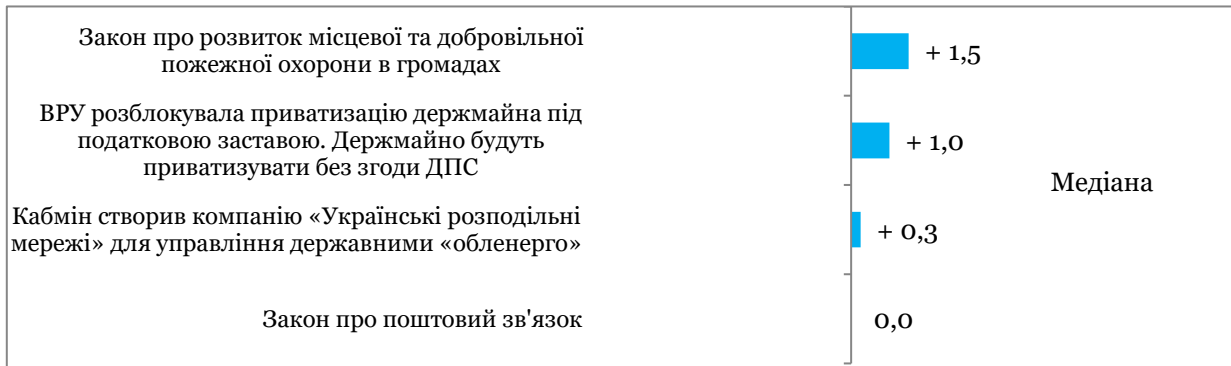
Експерти компаній-членів Палати підтримують забезпечення розвитку сфери поштового зв'язку в Україні, запровадження єдиних для всіх поштових операторів правил розвитку внутрішнього ринку поштових послуг та покращення якості обслуговування та висловлювали відповідну офіційну позицію під час підготовки до прийняття зазначеного Закону.

При цьому, на думку експертів компаній-членів Палати, існує необхідність внесення змін до Закону у частині статті 29 «Митний контроль та митне оформлення міжнародних поштових відправлень», а саме щодо здійснення міжнародного поштового обміну та необхідності отримання коду оператора у Всесвітньому поштовому союзі. Палата офіційно звернулася до Верховної Ради України та Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України з проханням ініціювати внесення змін до Закону з урахуванням позиції бізнес-спільноти та з метою забезпечення рівних умов усім операторам поштового зв'язку відповідно до основних принципів конкуренції.

* – англ. версія (Directive 97/67/EC of the European Parliament and of the Council of 15 December 1997 on common rules for the development of the internal market of Community postal services and the improvement of quality of service)».

Яна Гриценко, керівник напрямів «Інфраструктура», «Безпека та оборона» Американської торговельної палати в Україні

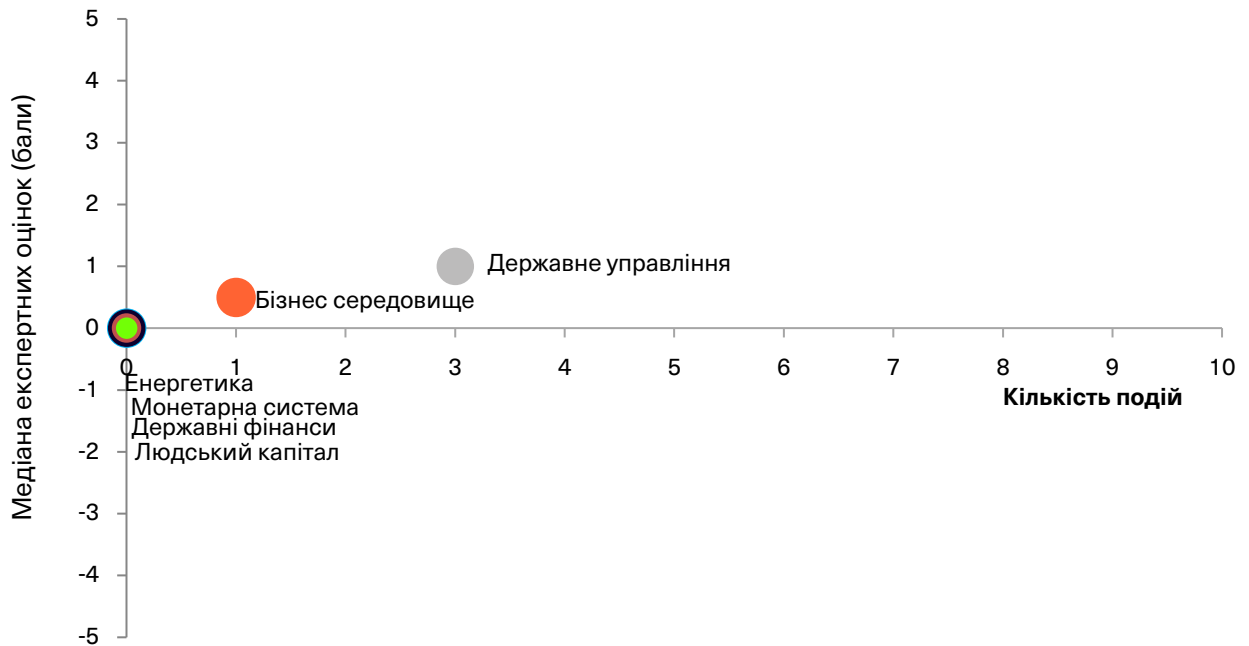
Графік 3. Події, що визначали значення індексу, оцінка події є сумою її оцінок за напрямками, тому вона може перевищувати +5, або бути меншою за -5



Таблиця 1. Оцінки всіх подій та прогресу реформ за напрямками

Державне управління	+1,0
Закон про розвиток місцевої та добровільної пожежної охорони в громадах	+1,5
ВРУ розблокувала приватизацію держмайна під податковою заставою. Держмайно будуть приватизувати без згоди ДПС	+1,0
Кабмін створив компанію «Українські розподільні мережі» для управління державними «обленерго»	+0,3
Державні фінанси	0,0
Монетарна система	0,0
Бізнес середовище	+0,5
Закон про поштовий зв'язок	0,0
Енергетика	0,0

Графік 4. Значення окремих компонентів Індексу та кількість подій



(Див. графіки та таблиці на сайті http://imorevox.in.ua/?page_id=577, http://imorevox.in.ua/list_rounds.php)

Довідкова інформація: Індекс Моніторингу Реформ (iMoPe) VoxUkraine призначений надавати комплексну оцінку зусиллям влади України зі впровадження економічних реформ. Індекс базується на експертних оцінках змін у регуляторному середовищі за п'ятьма напрямками:

1. Державне управління
2. Державні фінанси
3. Монетарна система
4. Бізнес середовище
5. Енергетика

Детальніше про Індекс та методологію розрахунку можна дізнатись на сайті imorevox.org.

VoxUkraine - це ініціатива, створена групою міжнародних та вітчизняних економістів, присвячена реформам та економічному розвитку України. Цілями VoxUkraine є поширення науково обґрунтованого аналізу та коментарів щодо економічних та суспільно-політичних подій в Україні, підвищення рівня дискусії та формулювання системного підходу до реформ, а також інтеграція України в світову мережу економістів та діячів, відповідальних за економічну політику.